

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра цивільно-правових дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з освітньої, виховної
та міжнародної діяльності

проф. Т.М. Димань

20 19 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	08 Право
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	081 Право
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ФАКУЛЬТЕТ	Права та лінгвістики

Робоча програма з навчальної дисципліни «Земельне право» для здобувачів вищої освіти факультету права та лінгвістики за спеціальністю 081 «Право», бакалаврський рівень вищої освіти / Укладач О.І. Настіна – Біла Церква: БНАУ, 2019.

Розробники: О.І. Настіна, канд. юрид. наук, доцент

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін.
(Протокол № 1 від 28.08.2019 р.)

Завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін,

доцент

І.І. Єфремова

Схвалено методичною радою факультету права та лінгвістики

(Протокол № 1 від 29.08.2019 р.)

Голова методичної ради, доцент

В.Д. Борщовецька

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
5. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	6
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
6.1. Лекції	9
6.2. Практичні заняття	14
6.3. Самостійна робота	15
6.4.Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань	18
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	20
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	20
9. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ	20
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	21
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	24
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	24

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2019–2020 навчальний рік, на вивчення навчальної дисципліни «Земельне право» для денної форми навчання виділено всього 120 академічних годин (4 кредитів ECTS), у т.ч. аудиторних – 70 години (лекції – 28, практичні заняття – 42), самостійна робота студентів – 50 годин.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4	Галузь знань 08	Обов'язкова	
		<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів – 3	Спеціальність 081	3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – практичне		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість академічних годин – 120		5-й	5-й
		<i>Лекції</i>	
		28 год	16 год
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 6	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	<i>Практичні</i>	
		42 год.	–
		<i>Самостійна робота</i>	
		50 год	44 год.
		Підсумковий контроль: іспит	

Метою вивчення навчальної дисципліни «Земельне право» є формування у студентів-юристів постійної системи земельно-правових поглядів і знань, звичок застосування земельного законодавства, підвищення рівня свідомості та еколого-правової культури, запропонує можливість здобувачам вищої освіти до певної міри оволодіти тенденціями практики застосування земельного законодавства, усвідомити рівень законодавчого регулювання в цій сфері та направити свої зусилля на захист прав та інтересів громадян, держави та інших суб'єктів земельних правовідносин, щоб сформувати у здобувачів вищої освіти постійні теоретичні знання та сприяти оволодінню навикам практичного застосування земельно-правових норм до конкретних життєвих обставин.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Вибіркова навчальна дисципліна «Земельне право» базується на знаннях таких дисциплін, як «Цивільне право», «Адміністративне право», «Господарське право», «Трудове право», вивчених у попередніх навчальних семестрах.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Символ результатів навчання за спеціальністю «Право» відповідно до освітньо-професійної програми	Результати навчання з дисципліни
РН 2	РН 2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.
РН 3	РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
РН 4	РН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.
РН 5	РН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.
РН 7	РН 7. Скласти та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.
РН 8	РН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
РН 9	РН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.
РН 13	РН 13 Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.
РН 17	РН 17. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.
РН 18	РН 18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних

	правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.
РН 19	РН 19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.
РН 20	РН 20. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО»

Змістовий модуль 1. Земельне право в правовій системі України.

Основні правові інститути

Тема 1.1. Земельне право в правовій системі України

Тема 1.2. Джерела земельного права

Тема 1.3. Правове забезпечення земельної реформи.

Тема 1.4. Правові режими всіх категорій земель

Змістовий модуль 2. Права на землю

Тема 2.1. Право на земельну частку (пай).

Тема 2.2. Види прав на землю

Тема 2.3. Право власності на землю

Тема 2.4. Набуття та припинення права власності на земельні ділянки

Тема 2.5. Право землекористування

Тема 2.6. Обмеження та обтяження прав на землю

Змістовий модуль 3. Регулювання земельних правовідносин органами влади

Тема 3.1. Економіко-правовий механізм у галузі використання, охорони та відтворення земель.

Тема 3.2. Правова охорона земель

Тема 3.3. Юридична відповідальність у земельному праві України

Тема 3.4. Захист земельних прав

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розподіл годин за темами

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	всього	у тому числі					всього	у тому числі				
		л	п	лб	інд	СРС		л	п	лб	інд	СРС
Змістовий модуль 1. Земельне право в правовій системі України. Основні правові інститути												
Тема 1.1	4	2	4		2	2			2		2	2
Тема 1.2	4	2	4		2	2		2			2	2
Тема 1.3.	6	2	4		2	2		2			2	4
Тема 1.4	6	2			4	4					4	4
Разом за модуль 1	40	8	12		12	10	60	4			10	12
Змістовий модуль 2. Права на землю												
Тема 2.1	4		4		2	4			2		4	4
Тема 2.2	4	2	4		2	4			2		4	4
Тема 2.3	6	2	4		4	4		2			4	4
Тема 2.4	6	2	4		4	6		2			4	4
Тема 2.5	10	2			4	6		2			2	2
Тема 2.6	10	2			4	6					2	2
Разом за модуль 2	40	10	16		20	30	60	6			20	20
Змістовий модуль 3. Регулювання земельних правовідносин органами влади												
Тема 3.1	6	2	2		2	2		2	2		4	4
Тема 3.2	6	2	4		4	2		2			2	4
Тема 3.3	8	2	4		2	2		2			2	2
Тема 3.4	8	4	4		2	4					2	2
Разом за модуль 3	40	10	14		10	10	60	6			10	12
Всього годин	120	28	42	–	40	50	120	16	8		40	44

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, лб–лабораторно-практичні заняття; інд – індивідуальні завдання, СРС – самостійна робота студентів.

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Земельне право в правовій системі України. Основні правові інститути	
1.1. Земельне право в правовій системі України 1. Юридична природа земельного права України. 2. Принципи земельного права України 3. Методи в земельному праві України 4. Система і структура земельного права України. 5. Співвідношення і взаємодія земельного права з іншими галузями правової системи. 7. Правове забезпечення та основні етапи земельної реформи в Україні з 1991 р.	2
1.2. Джерела земельного права 1. Конституційні норми і принципи регулювання земельних відносин. 2. Кількісні і якісні показники в системі джерел земельного права України 3. Земельні кодекси України як джерела земельного права: порівняльний аналіз. 4. Юридична природа Декретів КМ України в системі джерел земельного права України. 5. Укази Президента України з питань реформування земельних відносин у сільському господарстві як джерела земельного права України. 6. Закон про Державний бюджет на поточний рік в системі джерел земельного права	2
1.3. Правове забезпечення земельної реформи. 1. Коло об'єктів, суб'єктів та інфраструктура ринку земель в Україні 2. Повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері ринку земель 3. Організація і регулювання ринку земель 4. Порядок продажу земельних ділянок, що перебувають у державній та комунальній власності та у власності громадян і юридичних осіб 5. Механізми земельних торгів та аукціонів 6. Вимоги до діяльності земельних бірж, проведення аукціонів, конкурсів 7. Склад підготовчих етапів до продажу земельних ділянок	2
1.4. Правові режими всіх категорій земель а) землі сільськогосподарського призначення;	2

б) землі житлової та громадської забудови; в) землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення; г) землі оздоровчого призначення; ґ) землі рекреаційного призначення; д) землі історико-культурного призначення; е) землі лісгосподарського призначення; є) землі водного фонду; ж) землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення. 3) земель запасу І) земель резервного фонду	
Разом за змістовий модуль 1	8
Змістовий модуль 2. Права на землю	
2.1. Право на земельну частку (пай). 1. Правова природа права на земельну частку (пай). 2. Право на земельну частку (пай) у землях, що були передані у колективну власність сільськогосподарських підприємств 3. Право на земельну частку (пай) у землях державних та комунальних сільськогосподарських підприємств. 4. Виникнення та реалізація права на земельну частку (пай) у землях, переданих у колективну власність . 5. Виділення земельних часток (паїв) в натурі із земель, переданих у колективну власність.	2
2.2. Види прав на землю 1. Речові права на землю: - Право власності на землю фізичних та юридичних осіб. - Право власності на землю територіальних громад та держав. - Право власності на землю Українського народу. - Право колективної власності на землю. 2. Інші види прав на землю	2
2.3. Право власності на землю 3. Поняття права власності на землю та особливості його об'єкту. 4. Особливості змісту права власності на землю: - Особливості права володіння земельними ділянками. - Особливості права користування земельними ділянками. - Особливості права розпорядження земельними ділянками. 5. Форми права власності на земл: - Право власності на землю фізичних та юридичних осіб. - Право власності на землю територіальних громад та держав. - Право власності на землю Українського народу.	2

- Право колективної власності на землю. 6. Особливості права спільної власності на землю	
2.4. Набуття та припинення права власності на земельні ділянки 1. Особливості набуття за цивільно-правовими угодами земельних ділянок державної та комунальної власності. 2. Порядок продажу земельних ділянок державної власності, на яких розташовані об'єкти підлягаючі приватизації. 3. Особливості виникнення прав на землю державою і територіальними громадами. 4. Особливості застосування спеціальних підстав припинення прав на землю. Порядок вилучення земель у суб'єктів права, порушуючих земельне законодавство. 5. Особливо цінні землі і порядок їх вилучення. 6. Порядок узгодження питань пов'язаних з вилученням (викупом) земельних ділянок на користь юридичних осіб. 7. Мораторій на відчуження земель с/г призначення. Правове регулювання ринка земель.	2
2.5. Право землекористування 1. Класифікація правових титулів землекористування. 2. Окремі титули права землекористування, їхній зміст та загальна характеристика. 3. Особливості підстав виникнення і припинення права землекористування 4. Особливості орендного землекористування: - Загальна характеристика оренди землі та договору оренди землі. - Порядок укладення договорів оренди землі. - Умови договору оренди землі. - Зміна, припинення, поновлення договорів оренди землі. - Суборенда землі.	2
2.6. Обмеження та обтяження прав на землю 1. Поняття та види обмежень прав на землю. 2. Правове регулювання обмежень набуття права власності на землю. 3. Правовий режим зон з особливими умовами використання земель. 4. Добросусідство. 5. Загальна характеристика підстав припинення прав на землю. 6. Підстави припинення права власності на землю: поняття, види та їх характеристика. 7. Добровільна відмова від права власності або права постійного користування земельною ділянкою. 8. Примусове припинення прав на земельну ділянку.	2

9. Викуп земельних ділянок для суспільних потреб.	
10. Примусове відчуження земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності.	
Разом за змістовий модуль 2	10
<i>Змістовий модуль 3. Регулювання земельних правовідносин органами влади</i>	2
1. Поняття та склад земельного фонду України. Специфіка правового статусу земель запасу та земель резерву. 2. Класифікація земель за основним цільовим призначенням. Порядок зміни цільового призначення земель. 3. Поняття, класифікація функцій органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері земельних відносин. 4. Планування територій та землеустрій як функції державного і самоврядного регулювання земельних відносин. 5. Моніторинг земель: поняття, форми, порядок проведення та юридичне значення. 6. Державний земельний кадастр: поняття, зміст, порядок ведення, юридичне значення.	
3.1. Економіко-правовий механізм у галузі використання, охорони та відтворення земель. 1. Поняття та загальна характеристика економіко-правового механізму у сфері земельних відносин. 2. Правове регулювання плати за землю. Форми плати за землю. 3. Особливості правового регулювання економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель. 4. Правове регулювання відшкодування втрат сільськогосподарського та лісгосподарського виробництва.	2
3.2. Правова охорона земель 1. Поняття, зміст, правові форми охорони землі як основного національного багатства України. 2. Правова охорона ґрунтів та інших сільськогосподарських угідь. 3. Особливості правової охорони меліорованих земель. 4. Правова забезпечення рекультивації порушених земель. 5. Правове забезпечення використання техногенно забруднених земель. 6. Правове забезпечення консервації земель. 7. Правова охорона земель від забруднення небезпечними речовинами. 8. Нормування і стандартизація у сфері охорони земель.	2
3.3. Юридична відповідальність в земельному праві України 1. Поняття та види юридичної відповідальності за земельні правопорушення. 2. Підстави та порядок розгляду земельних спорів в органах, уповноважених їх розглядати за законодавством України. 3. Кримінальна, адміністративна, цивільна відповідальність за порушення земельного законодавства. 4. Відповідальність за самовільне заняття земельної ділянки.	2

Відповідальність за самовільне будівництво будівель або споруд. 5. Відповідальність за забруднення і псування земель. 6. Відповідальність за руйнування родючого слою ґрунту, невиконання обов'язків по рекультивації земель. 7. Відповідальність за заховання або спотворення даних земельного кадастру. 8. Відповідальність за самовільний відступ від проектів внутрішньогосподарчого землеустрою і за знищення межових знаків.	
3.4. Захист земельних прав 1. Механізми захисту прав на землю 2. Примусовий викуп земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності. 3. Державна реєстрація прав на землю в системі функцій органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері регулювання земельних відносин. 4. Державний і самоврядний контроль у сфері регулювання земельних відносин. 5. Вирішення земельних спорів як функція органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері земельних відносин	2
Разом за змістовий модуль 3	10
Всього	28

6.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Земельне право в правовій системі України. Основні правові інститути		
1	Правове забезпечення земельної реформи. 1. Коло об'єктів, суб'єктів та інфраструктура ринку земель в Україні 2. Повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері ринку земель 3. Організація і регулювання ринку земель 4. Порядок продажу земельних ділянок, що перебувають у державній та комунальній власності та у власності громадян і юридичних осіб 5. Механізми земельних торгів та аукціонів 6. Вимоги до діяльності земельних бірж, проведення аукціонів, конкурсів 7. Склад підготовчих етапів до продажу земельних ділянок	4
2	Право на земельну частку (пай). 1. Правова природа права на земельну частку (пай). 2. Право на земельну частку (пай) у землях, що були передані у колективну власність сільськогосподарських підприємств 3. Право на земельну частку (пай) у землях державних та комунальних сільськогосподарських підприємств. 4. Виникнення та реалізація права на земельну частку (пай) у землях, переданих у колективну власність .	4

	5. Виділення земельних часток (паїв) в натурі із земель, переданих у колективну власність.	
3	Правові режими всіх категорій земель а) землі сільськогосподарського призначення; б) землі житлової та громадської забудови; в) землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення; г) землі оздоровчого призначення; г) землі рекреаційного призначення; д) землі історико-культурного призначення; е) землі лісгосподарського призначення; є) землі водного фонду; ж) землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення. З) земель запасу І) земель резервного фонду	4
Разом за змістовий модуль 1		12
<i>Змістовий модуль 2. Права на землю</i>		
4	Право власності на землю 7. Поняття права власності на землю та особливості його об'єкту. 8. Особливості змісту права власності на землю: - Особливості права володіння земельними ділянками. - Особливості права користування земельними ділянками. - Особливості права розпорядження земельними ділянками. 9. Форми права власності на землі: - Право власності на землю фізичних та юридичних осіб. - Право власності на землю територіальних громад та держав. - Право власності на землю Українського народу. - Право колективної власності на землю. 10. Особливості права спільної власності на землю	4
5	Набуття та припинення права власності на земельні ділянки 8. Особливості набуття за цивільно-правовими угодами земельних ділянок державної та комунальної власності. 9. Порядок продажу земельних ділянок державної власності, на яких розташовані об'єкти підлягаючі приватизації. 10. Особливості виникнення прав на землю державою і територіальними громадами.	4

	11. Особливості застосування спеціальних підстав припинення прав на землю. Порядок вилучення земель у суб'єктів права, порушуючих земельне законодавство. 12. Особливо цінні землі і порядок їх вилучення. 13. Порядок узгодження питань пов'язаних з вилученням (викупом) земельних ділянок на користь юридичних осіб. 14. Мораторій на відчуження земель с/г призначення. Правове регулювання ринка земель.	
6	Обмеження та обтяження прав на землю 1. Поняття та види обмежень прав на землю. 2. Правове регулювання обмежень набуття права власності на землю. 3. Правовий режим зон з особливими умовами використання земель. 4. Добросусідство. 5. Загальна характеристика підстав припинення прав на землю. 6. Підстави припинення права власності на землю: поняття, види та їх характеристика.	4
7	Право землекористування 1. Класифікація правових титулів землекористування. 2. Окремі титули права землекористування, їхній зміст та загальна характеристика. 3. Особливості підстав виникнення і припинення права землекористування 4. Особливості орендного землекористування: - Загальна характеристика оренди землі та договору оренди землі. - Порядок укладення договорів оренди землі. - Умови договору оренди землі. - Зміна, припинення, поновлення договорів оренди землі. - Суборенда землі.	4
Разом за змістовий модуль 2		16
Змістовий модуль 3. Регулювання земельних правовідносин органами влади		
8	Поняття та склад земельного фонду України. Специфіка правового статусу земель запасу та земель резерву. 1. Класифікація земель за основним цільовим призначенням. Порядок зміни цільового призначення земель. 2. Поняття, класифікація функцій органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері земельних відносин. 3. Планування територій та землеустрій як функції державного і самоврядного регулювання земельних відносин. 4. Моніторинг земель: поняття, форми, порядок проведення та юридичне значення. 5. Державний земельний кадастр: поняття, зміст, порядок ведення, юридичне значення.	2

9	Правова охорона земель 9. Поняття, зміст, правові форми охорони землі як основного національного багатства України. 10. Правова охорона ґрунтів та інших сільськогосподарських угідь. 11. Особливості правової охорони меліорованих земель. 12. Правова забезпечення рекультивації порушених земель. 13. Правове забезпечення використання техногенно забруднених земель. 14. Правове забезпечення консервації земель. 15. Правова охорона земель від забруднення небезпечними речовинами. 16. Нормування і стандартизація у сфері охорони земель.	4
10	Юридична відповідальність в земельному праві України 1. Поняття та види юридичної відповідальності за земельні правопорушення. 2. Підстави та порядок розгляду земельних спорів в органах, уповноважених їх розглядати за законодавством України. 3. Кримінальна, адміністративна, цивільна відповідальність за порушення земельного законодавства. 4. Відповідальність за самовільне заняття земельної ділянки. Відповідальність за самовільне будівництво будівель або споруд. 5. Відповідальність за забруднення і псування земель. 6. Відповідальність за руйнування родючого слою ґрунту, невиконання обов'язків по рекультивації земель. 7. Відповідальність за заховання або спотворення даних земельного кадастру. 8. Відповідальність за самовільний відступ від проектів внутрішньогосподарчого землеустрою і за знищення межових знаків.	4
11	Захист земельних прав 1. Механізми захисту прав на землю 2. Примусовий викуп земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності. 3. Державна реєстрація прав на землю в системі функцій органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері регулювання земельних відносин. 4. Державний і самоврядний контроль у сфері регулювання земельних відносин. 5. Вирішення земельних спорів як функція органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері земельних відносин	4
Разом за змістовий модуль 3		14
Всього		42

6.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1. Земельне право в правовій системі України. Основні</i>		

правові інститути		
1	Загальні засади землекористування	2
2	Земельно-правові доктрини	2
3	Правове забезпечення земельної реформи	2
4	Набуття та припинення ва власності на земельні ділянки	4
Разом за змістовий модуль 1		10
<i>Змістовий модуль 2. Права на землю</i>		
6	Право власності та землекористування	4
7	Право земельного сервітуту	4
8	Правовий режим земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, рекреаційного, оздоровчого, історико-культурного призначення	4
9	Правовий режим земель водного фонду та лісгосподарського призначення	6
10	Правовий режим земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення	6
11	Правовий режим земель запасу та резервного фонду	6
Разом за змістовий модуль 2		30
<i>Змістовий модуль 3. Регулювання земельних правовідносин органами влади</i>		
12	Державний земельний кадастр	2
13	Реєстрація прав на землю	2
14	Сучасний ринок земель	2
15	Охорона земель	4
Разом за змістовий модуль 3		10
Всього годин		50

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання індивідуальних завдань

6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань

Завдання 1.

Наведіть приклади відповідальності за порушення законодавства про використання земель.

Завдання 2.

Вкажіть підстави та порядок здійснення державного контролю за використанням, охороною лісів і земель лісгосподарського призначення.

Завдання 3

Розкрийте зміст права громадян на земельні ділянки для ведення фермерського та особистого селянського господарства.

Завдання 4.

Визначення, поняття, особливості та склад земель житлової та громадської забудови.

Завдання 5.

Охарактеризуйте особливості правового регулювання використання земель житлової та громадської забудови. Склад містобудівної документації.

Завдання 6.

Визначте зміст правового режиму земель природно-заповідного фонду.

Завдання 7.

Особливості правового режиму земель оздоровчого призначення.

Завдання 8.

Особливості загального правового режиму земель рекреаційного призначення.

Завдання 9.

Особливості спеціального правового режиму земель рекреаційного призначення в межах населеного пункту: земель зайнятих рекреаційно-оздоровчими об'єктами, земель дачних ділянок, земель туризму, земель, на яких здійснюється спортивна діяльність, земель на яких розташовані музеї.

Завдання 10.

Вкажіть розподіл лісів на категорії і його значення для правового режиму земель лісогосподарського призначення.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint, роздатковий матеріал, конференції, дискусійне обговорення проблемних питань, методики «Світове кафе».

Практичні заняття проводяться у формі семінарів-практикумів з виконанням ситуаційних та індивідуальних завдань, робота у групах, відпрацювання практичних навичок; лабораторних досліджень, ділових та рольових ігор, наукові дискусії, мозкові штурми, аналіз фабул та ситуацій.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з навчальної дисципліни «Земельне право» включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи здобувачів вищої освіти здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні та контрольні роботи.

Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання.

Модульний контроль проводиться у формі комп'ютерного тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у журнал академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності здійснюється у формі іспиту за результатами поточного контролю (тематичного оцінювання, виконання ІНДЗ та модульного контролю) і передбачає обов'язкову присутність здобувачів вищої освіти. Результати іспиту оприлюднюються в журналі академічної групи до початку екзаменаційної сесії.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність здобувачів вищої освіти в дискусії, якість конспекту.

Оцінку на практичному занятті здобувачі вищої освіти отримують за виконані наукові та командні проекти, лабораторні роботи, доповіді, презентації, реферати, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$БПК = \frac{САЗ \times \max ПК}{5},$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність студента на занятті у формулі приймається як «0».

Критерії оцінювання за дворівневою шкалою

Під час проведення заліку навчальні досягнення здобувачів вищої освіти оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, незараховано.

Оцінка «зараховано» (60–100 балів) ставиться здобувачам вищої освіти, які виявили знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені програмою,

ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усунути.

Оцінка «незараховано» (1–59 балів) ставиться здобувачеві вищої освіти, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов’язковим повторним вивченням	

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «іспит»

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модуль-ний контроль	ІНДЗ	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	10	30	10	40	10	100

11. Контрольні питання для визначення рівня засвоєння знань

1. Розкрити співвідношення понять права на землю, земельні частки (паї), «земля», «земельна ділянка», «територія», «земельні ресурси», «земельний фонд» як об'єктів земельних відносин.
2. Висвітлити правові проблеми сучасної земельної реформи: історія та сучасність.
3. Окреслити правові проблеми права власності на землю за діючим законодавством України.
4. Розкрити поняття права землекористування. Надати класифікацію правових титулів землекористування.
5. Охарактеризувати законодавче забезпечення оренди землі.
6. Розкрити правові проблеми реалізації права користування чужою земельною ділянкою для забудови та сільськогосподарських потреб.
7. Визначити правовий зміст обмежень та обтяжень прав на землю.
8. Розкрити правові моделі та охарактеризувати процедуру приватизації земельних ділянок.
9. Розкрити порядок набуття права власності на земельні ділянки за цивільно-правовими угодами
10. Висвітлити правові проблеми запровадження, дії і скасування мораторію на

відчуження земель с/г призначення.

11. Висвітлити правові проблеми введення вільного ринка земель в Україні.
12. Визначити критерії класифікації підстав виникнення та припинення права на землі та земельну ділянку.
13. Визначити підстави і порядок викупу земельних ділянок для суспільних потреб і суспільної необхідності.
14. Визначити порядок і процедуру реєстрації прав на земельні ділянки.
15. Розкрити класифікацію земель за основним цільовим призначенням та порядок зміни цільового призначення земель.
16. Розкрити зміст державний земельний кадастру: поняття, порядок і мету його ведення.
17. Висвітлити правове регулювання плати за землю.
18. Охарактеризувати правові особливості вирішення земельних спорів.
19. Висвітлити особливості визначення правового режиму земель сільськогосподарського призначення.
20. Розкрити особливості правового регулювання користування землями житлової та громадської забудови.

12. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint
2. Типові договори
3. Нормативно-правова база

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Підручники та навчальні посібники:

1. Земельне право : підручник / М.В. Шульга, Н.О. Багай, В.І. Гордєєв та ін.. ; за ред. М.В. Шульги. – Х. : Право, 2017. – 520 с.
2. Мірошніченко А.М. Земельне право України: Підручник. – К. : Алерта; Центр учбової літератури, 2015. – 680 с.
3. Земельне право України: Підручник / За ред. О.О. Погрібного та І.І. Каракаша. – Вид. 5, перероб. і доп. – К. : Істина, 2019. – 600 с.
4. Земельне право України: Академічний курс: підруч. [для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.] / В.І. Семчик, П.Ф. Кулинич, М.В. Шульга та ін. ; за ред. В.І. Семчика. – К. : Ін Юре, 2018. – 600 с.
5. Земельне право України: підруч. / Г.І. Балюк, Т.О. Коваленко, В.В. Носік та ін. ; за ред. В.В. Носіка]. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 511 с.
6. Земельне право України: Навчальний посібник. - К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2017. – 432 с.
7. Бусуйок Д.В. Правове регулювання виникнення, здійснення та припинення прав на землю : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Д.В. Бусуйок; ред.: П.Ф. Кулинич; НАН України. К. : Київ. ун-т права, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. – 184 с.
8. Мірошніченко А.М. Земельне право України: Навчальний посібник. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2017. – 432 с.
9. Правові основи майнових і земельних відносин» : Навчальний посібник: Колектив авторів; За заг. ред. В. М. Єрмоленка. – К. : Магістр – ХХІ сторіччя, 2016. – 383 с.
10. Природноресурсове право України: Навч. посіб. / За ред. І.І. Каракаша. – К.: Істина, 2015. – 376 с.

11. Землі сільськогосподарського призначення: права громадян України : науковонавч. посібник / за ред. Н.І. Титової. – Львів, 2015. – 368 с.
12. Андрейцев В.І. Правові засади земельної реформи і приватизації земель в Україні: навч.-практ. посіб. / В.І. Андрейцев. – К. : Істина, 2014. – 390 с.
13. Земельний кодекс України [Текст] : коментар / Г.М. Беженар [та ін.] ; ред.: А. П. Гетьман, М. В. Шульга. – Х. : Одиссей, 2015. – 600 с.
14. Науково-практичний коментар Земельного кодексу України : (за станом нормат.-прав. актів та суд. практики на 1 вересня 2011р.) / А.М. Мірошніченко, Р.І. Марусенко. - К.: Правова єдність, 2018. – 520 с.
15. Земельний кодекс України з постатейними матеріалами: Збірник нормативноправових актів та матеріалів судової практики: Видання 2-е. За станом нормативно-правових актів та актів органів судової влади на 1 лютого 2007 року / Упорядник А.М. Мірошніченко. Науковий редактор В.В. Носік. – К. : Фізична особа-суб'єкт видавничої справи Романчук Р.С., 2017. –720.
16. Земельний кодекс України: Наук.-практ. коментар / За заг. ред. В.І. Семчика. – 3-е вид., перероб. і доп. – К. : Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2017. – 896 с.
17. The Law and Policy of the World Trade organization | Peter van den Bossche. 2007

Рекомендовані наукові публікації

1. Настіна О. І. Відновні практики як позасудові механізми вирішення земельних спорів / О.І.
2. Настіна О.І. Об'єкти права комунальної власності на землю та поділ земель на категорії за земельним законодавством / О.І.Настіна // Молодий вчений. – 2019. – Вип. 3 (67).– С. 388-393.
3. Настіна // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування. – Київ, 2013. – Вип. 198. – С. 278-284.
4. Настіна О. І. Європейські стандарти захисту права власності на землю / О.І. Настіна // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування. – Київ, 2015. – Вип. 218. – С. 121-127.
5. Настіна О. І. Правові проблеми визначення змісту державної власності на землю в Україні / О.І. Настіна // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування. – Київ, 2013. – Вип. 182(1). – С. 146-150.
6. Настіна О. І. Правовий зміст державної власності на землю в Україні / О.І. Настіна // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2013. – Вип. 21.– С. 205-210.
7. Настіна О. І. Види об'єктів права державної власності на землю за земельним законодавством України / О. І. Настіна // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2012. – № 4 – С. 86-90.
8. Настіна О. І. Види об'єктів права державної власності на землю за земельним законодавством України / О. І. Настіна // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2012. – № 4 – С. 86-90.

9. Настіна О. І. Медіація як альтернативний та ефективний спосіб вирішення межових земельних спорів / О. І. Настіна // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2014. – № 3 – С. 22-29.
10. Настіна О. І. Щодо питання законодавчого закріплення підстав припинення права державної власності на землю в Україні / О.І. Настіна // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 1. – С. 104-106.
11. Настіна О.І. Передача земель державної власності у власність територіальних громад як підстава виникнення права комунальної власності на землю в Україні / О.І.Настіна // Науково-практичний журнал «Право. Людина. Довкілля». – 2019. – Вип. 3 (10).– С. 42-49.
12. Настіна О.І. Окремі аспекти співвідношення земельного, екологічного, природноресурсового законодавства щодо визначення комунальної власності на природні ресурси / О.І.Настіна // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. – 2019. – Вип. 2. – С. 70-72.
13. Настіна О. Особливості застосування європейської практики захисту прав власників земельних ділянок в українському правовому середовищі / О. Настіна // European political and law discourse. - 2018. – № 5, 4. - Р. 231 – 237.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Земельний кодекс України: Закон України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2002. – № 3–4. – Ст. 27.
3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – №№ 40–44. – Ст. 356.
4. Господарський Кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – № 18, № 19–20, № 21–22. – Ст. 144.
5. Кодекс законів про працю України: Закон УРСР від 10 грудня 1971 р. № 322-VIII // Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР). – 1971. – Додаток до № 50. – Ст. 375.
6. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2001. – № 25–26. – Ст. 31.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 7 грудня 1984 р. № 8073-X // Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР). – 1998. – Додаток до № 51. – Ст. 1122.
8. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – № 13–14, № 15–16, № 17. – Ст. 112.
9. Водний кодекс України від 6 червня 1995 р. № 213/95-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1995. – № 24. – Ст. 189.
10. Лісовий кодекс України: Закон України від 21 січня 1994 р. № 3852-XII (в редакції Закону від 8 лютого 2006 р. № 3404-IV) // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2006. – № 21. – Ст. 170.
11. Кодекс України про надра: Закон України від 27 липня 1994 р. № 132/94-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1994. – № 36. – Ст. 340.
12. Про основи містобудування: Закон України від 16 листопада 1992 р. № 2780-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. – № 52. – Ст. 683.

13. Про оренду землі: Закон України від 6 жовтня 1998 р. № 161-XIV (в редакції Закону від 2 жовтня 2003 р. № 1211-IV) // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2004 – № 10. – Ст. 102.

14. Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність: Закон України від 23 грудня 1998 р. № 353-XI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1999. – № 5-6. – Ст. 46.

15. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охоронних зон уздовж земель залізничного транспорту: Закон України від 17 березня 1999 р. № 507-XIV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1999. – № 18. – Ст. 138.

16. Про меліорацію земель: Закон України від 14 січня 2000 р. № 1389-XIV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2000. – № 11. – Ст. 90.

17. Про землеустрій: Закон України від 22 травня 2003 р. № 858-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – № 36. – Ст. 282.

18. Про порядок виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв): Закон України від 5 червня 2003 р. № 899-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – № 38. – Ст. 314.

19. Про охорону земель: Закон України від 19 червня 2003 р. № 962-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – № 39. – Ст. 349.

20. Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19 червня 2003 р. № 963-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – № 39. – Ст. 350.

21. Про використання земель оборони: Закон України від 27 листопада 2003 р. № 1345-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2004. – № 14. – Ст. 209.

22. Про оцінку земель: Закон України від 11 грудня 2003 р. № 1378-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2004. – № 15. – Ст. 229. 23.

Нормативні документи (стандарти):

1. Охрана природы. Земли. Классификация нарушенных земель для рекультивации : ГОСТ 17.5.1.02-85 : постановление Государственного комитета СССР по стандартам от 16 июля 1985 г. № 2228 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v2228400-85>.

2. Земли. Термины и определения : ГОСТ 26640-85 (СТ СЭВ 4472-84) постановление Государственного комитета СССР по стандартам от 28 октября 1985 г. № 3453 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v3453400-85>.

3. Охрана природы. Земли. Классификация малопродуктивных угодий для землевания: ГОСТ 17.5.1.06-84 : постановление Государственного комитета СССР по стандартам от 27 апреля 1984 г. № 1501 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1501400-84>.

Судова практика:

1. Про практику застосування судами земельного законодавства при розгляді цивільних справ: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 16 квітня 2004 р. № 7 // Вісник Верховного суду України. – 20104. – № 6. – Стор. 22.

2. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 92, пункту 6 розділу Х «Перехідні положення» Земельного кодексу України (справа про постійне користування земельними ділянками) від 22 вересня 2005 р. № 5- рп/2005 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 39. – Ст. 2490.

3. Про деякі питання практики розгляду справ у спорах, що виникають із земельних відносин: постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 17 травня 2011 р. № 6 // Вісник господарського судочинства. – 2011. – № 3. – Стор. 6.

4. Земельні ділянки : Законодавство. Роз'яснення. Судова практика // Бюлетень законодавства і юридичною практики. – 2018. – № 12. – 416 с.

5. Практика розгляду судами земельних спорів, 2009 [Текст] / ред. С. Демченко // Бюлетень законодавства і юридичної практики. – 2018. – № 5. – 348 с.

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main> – інформаційно-пошукова система по законодавству; <http://search.ligazakon.ua> – інформаційно-пошукова система по законодавству; <http://www.legal.com.ua> – інформаційно-пошукова система по законодавству; <http://www.leonorm.com> – нормативні документи зі стандартизації; <http://www.building.kharkov.ua> – нормативні документи у галузі будівництва; <http://dnop.com.ua> – нормативні акти з охорони праці.

2. Органи влади:

<http://portal.rada.gov.ua> – Верховна Рада України;

<http://www.president.gov.ua> – Президент України;

<http://www.kmu.gov.ua> – Кабінет Міністрів України;

<http://minagro.gov.ua> – Міністерство аграрної політики та продовольства України;

<http://www.menr.gov.ua> – Міністерство екології та природних ресурсів України;

<http://www.land.gov.ua> – Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру;

<http://www.scourt.gov.ua> – Верховний Суд України;

<http://www.reyestr.court.gov.ua> – Єдиний державний реєстр судових рішень